

**Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра історії України**

**СИЛАБУС
до навчальної дисципліни
«ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ»**

**підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 09 Біологія
спеціальності 091 Біологія
за освітньою програмою Біологія**

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Історія та культура України, мова викладання: українська
Викладачі	Кліщинський Павло Володимирович, старший викладач
Профайл викладачів	https://histua.kpnu.edu.ua/klischynskiyi-pavlo-volodymyrovyeh/
E-mail:	kpasha_istfak@ukr.net
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/index.php?categoryid=513
Консультації	Консультації проводяться щочетверга, впродовж семестру о 14:00; групові або одноосібні

2. Анотація до курсу

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Історія та культура України» укладена відповідно до освітньо-професійної програми Біологія підготовки фахівців: рівень вищої освіти – перший (бакалаврський), ступінь вищої освіти – бакалавр, назва галузі знань – 09 Біологія, спеціальність 091 Біологія.

Тип дисципліни. Навчальна дисципліна «Історія та культура України» є дисципліною циклу професійної підготовки бакалавра за спеціальність 091 Біологія, обов'язкова.

Предметом вивчення курсу історії України є складний процес формування та розвитку багатомільйонного українського народу, його діяльності в соціально-економічній, духовній, політичній і державній сферах з давніх-давен до сьогодення. Разом з тим історія України має розглядатися в тісному взаємозв'язку з глобальними історичними процесами, з історією її найближчих сусідів, з якими у різні часи українці перебували у складі різних держав. Предмет історії України включає: історію території; історію титульного етносу; історію державотворення; матеріальну і духовну культуру; роль і значення окремих державних, релігійних і культурних діячів.

3. Мета та цілі курсу

Мета: метою викладання навчальної дисципліни «Історія та культура України» полягає у формуванні у студентів неісторичних спеціальностей цілісних, системних знань про основні політичні, соціально-економічні, культурні події, явища та процеси минулого, діяльність видатних історичних діячів у різні періоди вітчизняної історії; вміння їх аналізувати, узагальнювати, виділяти основні тенденції і закономірності перебігу історичних подій,

виявляти причинно-наслідкові зв'язки; уміти критично оцінювати історичні факти та діяльність осіб; володіти науковою термінологією й користуватися нею; розглядати суспільні явища в розвитку і конкретно-історичних умовах.

Завдання: основні завдання вивчення дисципліни «Історія та культура України» є:

- розкрити наукову періодизацію історії України, зміст основних періодів української історії, визначальні події та явища, при цьому виважено підходити до оцінок історичних подій;
- вивчити особливості формування та розвитку національного державотворення, значення боротьби українського народу за її відродження та збереження основні напрямки розбудови української суверенної держави;
- висвітлити історію соціально-економічного та політичного розвитку України, стан сучасного розвитку та перспективи ринкової трансформації економіки України;
- визначити роль і місце в історії України видатних історичних осіб;
- показати роль української держави в системі міжнародних відносин.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати:**

- основні події і факти з історії та культури України; основні закономірності та особливості соціально-економічного та політичного та культурно-духовного розвитку України;
- періодизацію історії України та її культурного розвитку і основний зміст найважливіших етапів у її історичному розвитку;
- внесок видатних політичних, державних, військових, науково-культурних діячів у справу становлення, захисту і розвитку української нації;
- понятійний апарат;
- хронологію та історичну карту.

4. Формат курсу

Навчальний курс «Історія та культура України» – стандартний, є органічною частиною обов'язкового компоненту нормативних навчальних дисциплін професійної підготовки. Обсягом 150 годин (5 кредитів), в тому числі 30 годин лекцій, 20 годин семінарських занять і 100 годин самостійної роботи студентів для денної форми здобуття вищої освіти.

5. Результати навчання

Інтегральна компетентність.

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі біології при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування законів, теорій та методів біологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 04 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- ЗК 08 Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
- ЗК 10. Здатність працювати в команді

Програмні результати:

ПРН 22. Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на добросовісність, професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.

-

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма
Рік навчання	перший
Семестр вивчення	2
Кількість кредитів ЄКТС	5
Загальний обсяг годин	150
Кількість годин навчальних занять	50
Лекційні заняття	30
Семінарські заняття	20
Самостійна та індивідуальна робота	100
Форма підсумкового контролю	екзамен

7. Пререквізити курсу

Міждисциплінарні зв'язки дисципліни: навчальна дисципліна «Історія та культура України» пов'язана зі Вступом до спеціальності, базується на знаннях, здобутих під час вивчення історії у закладі загальної середньої освіти

8. Технічне й програмне забезпечення/обладнання

Для методичного забезпечення курсу «Історія та культура України» використовується наступна навчально-методична література та обладнання:

- друкований і електронний опорний конспект лекцій;
- ілюстративний матеріал (схеми, таблиці, історичні карти, географічні атласи);
- роздатковий методичний матеріал;
- електронний варіант роздаткового методичного матеріалу;
- навчальні посібники;
- мультимедійний проектор;
- відеофільми;
- контрольні завдання (тести) для проведення післятестового контролю;
- об'єктно-модульне динамічне середовище навчання (MOODLE).

9. Політики курсу

Відвідування занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і лабораторні заняття курсу. Під час відвідування всіх видів занять і консультацій очікується дотримання правил внутрішнього розпорядку Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://drive.google.com/file/d/1kXGZVxEIcG0Cmy33EvqF2c2E7hGHUrT8/view>) та етичних норм поведінки. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Якщо бакалавр не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, виконав завдання модульної контрольної роботи (МКР) або самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види

робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття бакалавр має відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Очікується, що бакалаври поступово відпрацьовуватимуть пропущені заняття й завершать цей процес вчасно (до останнього семінарського заняття з дисципліни). Відпрацювання лекційного заняття передбачає знання питань плану. Відпрацювання пропущеного семінарського заняття передбачає опанування теоретичних питань плану заняття й виконання запланованих завдань.

Лекційні заняття. Структура кожного лекційного заняття поділяється на окремі питання, включає план та подальше його розкриття. Ефективність слухання курсу лекцій значною мірою залежить від активності та самостійності студента при підготовці до сприйняття лекційного матеріалу. Ця активність та самостійність повинні виявлятися не тільки у тому, щоб конспектувати зміст лекцій, а головне у тому, щоб усвідомити необхідність вивчення лекційного доробку, що складає умову правильного сприйняття та засвоєння знань з історії та культури України на підставі самопідготовки до наступної лекції, практичного заняття. Деякі питання, терміни, положення, які розглядаються на лекції і лабораторних заняттях, студент може недостатньо розуміти, що потребує додаткового ознайомлення з науковою літературою. Цей матеріал треба не тільки підібрати, але і спеціально помітити, щоб запитати про нього у лектора або з'ясувати самому за допомогою підручників, навчальних посібників, словників та енциклопедій.

Семінарські заняття. До семінарських занять викладач повідомляє:

- теми та запитання, які потребують вивчення;
- список літератури та інтернет-адреси інформаційних ресурсів, де можна знайти необхідний матеріал для підготовки питань лабораторних і самостійних робіт у повному обсязі;
- завдання самостійної роботи. Цей вид підготовки передбачає виступи на практичних заняттях або ж індивідуальні звітування про виконання на консультаціях викладача.

Самостійна робота. Більша частина змісту навчальної дисципліни виділяється на самостійне опрацювання. Самостійна робота повинна бути чітко спланована на увесь період навчання. Щоб зрозуміти матеріал, перше сприйняття розділу або параграфу повинно бути спрямовано на виділення в ньому головного, центральної думки. Важливо прослідкувати, як ця думка розвивається та обґрунтовується. Після цього навчальний матеріал розбивається на завершені за змістом частини й кожна частина поділяється на складові (виділяється головна частина думки). Конспектувати необхідно тільки після того, коли матеріал до кінця зрозумілий. Конспект повинен бути скороченим. Записувати рекомендується основну думку, а також невідомі способи обґрунтування, визначення, розкриття термінології та понять. В окремих випадках конспект може являти собою тільки план та скорочені тези проробленого матеріалу. Стислий конспект є результатом напруженої розумової діяльності студента над змістом підручника. Пророблений та законспектований таким чином навчальний матеріал засвоюється найбільш повно та міцно. Конспектувати посібник та рекомендовану літературу доцільно у тому ж зошиті, у якому записані лекції. Це дозволяє співвіднести матеріали конспектування літератури та лекції, взаємно їх доповнити та систематизувати. Самоконтроль щодо виконання навчальних завдань забезпечує подолання труднощів, які можуть виникнути при цьому та є необхідною умовою успішної роботи студента.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (https://drive.google.com/file/d/1W_tRKAqt4kKFyD1zNzR76uxVZY3mUjBV/view) та Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://drive.google.com/file/d/1nVC6hDHeT4WxNS5c45xybMiWBEVDbGpb/view>).

Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти будуть їх оригінальними міркуваннями. Відсутність покликань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших здобувачів вищої освіти становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Списування під час письмової контрольної роботи заборонені (зокрема, з використанням мобільних пристроїв). Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі та фактів списування є підставою для її незарахування викладачем (незалежно від масштабів плагіату чи обману).

Неформальна / інформальна освіта. Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти. У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно «Порядку визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної/інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» (<https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view>).

Консультації. Якщо у студента виникають питання, то він завжди може звернутись із ними до викладача. Викладач призначає консультації, які потрібні для роз'яснення незрозумілих питань, для відпрацювання пропущених занять, для перевірки виконання самостійних завдань. А також студент може звернутись на кафедру за літературою, за методичними рекомендаціями та іншими навчальними матеріалами.

Література. Уся література, яку студенти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Схема курсу

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Тема 1. Вступ до курсу “Історія та культура України”

Тема 2. Первісне суспільство та перші державні утворення на території України.

Тема 3. Київська держава королівство Руське (Галицько-Волинська держава).

Тема 4. Українські землі під владою іноземних держав.

Тема 5. Українська Національна революція XVII ст.

Тема 6. Україна наприкінці XVII – у XVIII ст. Гетьманщина.

Тема 7. Українські землі в складі Російської та Австро-Угорської імперій

Тема 8. Україна в період Першої світової війни та Української революції 1917-1921 рр.

Тема 9. Україна в міжвоєнний період.

Тема 10. Україна в роки Другої світової війни.

Тема 11. Українська РСР у 1945-1991 рр.

Тема 12. Україна після проголошення незалежності.

10. Система оцінювання та вимоги

Увесь навчальний курс оцінюється в 100 балів. В поточне оцінювання включається: семінарські заняття – 20 балів, модульна контрольна робота – 30 балів, самостійна робота – 5 балів, індивідуально-дослідні завдання – 5 балів. На екзамені максимальна оцінка – 40 балів.

Поточний контроль (20 балів)

Максимальна кількість балів, яку можна отримати на семінарськоому занятті – **12 балів** за одну тему (за умови виконання всіх різновидів роботи, передбачених планами лабораторного заняття). Студент, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Студенту, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Поточну заборгованість, пов'язану з непередготовленістю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, студент повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня

(10, 11, 12).

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок студентів

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.
	2	Здобувач вищої освіти не достатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі закономірності; робить спроби виконання завдань репродуктивного характеру; за допомогою викладача виконує прості завдання за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, здатний виконати завдання за зразком; орієнтується в термінах, поняттях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Здобувач вищої освіти розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; виконує прості завдання за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати факти, явища, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання практичних завдань за алгоритмом, послуговуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими поняттями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; складати таблиці, схеми.
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить предметні поняття, категорії; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
Високий (творчо-професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначити особливості процесів, фактів, явищ; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні здобутки методики навчання біології; самостійно визначає мету власної діяльності; виконує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї діяльності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

Рейтингова оцінка у балах (r_k) знань, умінь і навичок здобувача вищої освіти на навчальних заняттях із навчальної дисципліни обчислюється після проведення навчальних занять та ліквідації поточної заборгованості, пов'язаної із пропусками занять, невідповідністю або недостатньою підготовленістю до них, за такою формулою:

$$r_k = (0,05r_k^c + 0,4) * R_k,$$

де r_k^c – середня оцінка навчальної діяльності здобувача на заняттях, тобто частка від ділення суми всіх (позитивних від 4 до 12) оцінок на їх кількість, R_k – максимально можливий бал оцінювання результатів навчальної діяльності з дисципліни чи змістового модуля.

Контроль за самостійною роботою (5 балів)

Контроль за самостійною роботою відбуватиметься за допомогою бесіди (опитування), письмових відповідей та перевірки конспекту.

Модульна контрольна робота (30 балів)

Максимально можлива оцінка за модульну контрольну роботу – **30 балів**. Такого рівня робота має бути виконана грамотно і акуратно. Відповіді на питання контрольної роботи повинні бути повними, вичерпними, містити власні роздуми і приклади. При отриманні менше 18 балів модульна контрольна робота вважається не виконаною і студент отримує можливість її перездати.

МКР 30 балів	Критерії	Бал
	Здобувач вищої освіти розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; виконує прості завдання за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними.	18 – 21
	Знання здобувача досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати.	22 – 26
	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.	27 – 30

Екзамен (40 балів)

Максимальна кількість балів яку студент може отримати на екзамені **40**, мінімальна кількість – **24** бали. Екзамен проводиться у усній формі, або у письмовому вигляді, студент дає відповідь на три питання поставлені перед ним у білеті. Питання мають бути повністю розкриті, доповнені власним аналізом та наведеними прикладами.

Високий рівень 40-36	Здобувач виявляє глибокі фундаментальні знання теорії, повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, формулює своє бачення проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній рівень 35-30	Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але він допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу. Здобувач вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Середній рівень 29-24	Якщо здобувач виявляє знання і розуміння основних положень дисципліни, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні понять; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; викладає матеріал непослідовно. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Початковий рівень менше як 23	Якщо здобувач виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Здобувач неспроможний виконати стандартні завдання навіть після спрямувальних питань викладача. Під час підготовки до відповіді (або в процесі відповіді) наявні ознаки академічної недоброчесності.

Підсумковий рейтинг з кредитного модуля (дисципліни) - 100 балів

Підсумковий рейтинг з кредитного модуля – це сума балів за поточний та модульний контроль та за екзмен, які студент отримує за час вивчення всієї дисципліни.

**Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень
здобувачів вищої освіти**

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою
90-100	A (відмінно)	відмінно
82-89	B (дуже добре)	добре
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	задовільно
60-66	E (достатньо)	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	

Перескладання рейтингових оцінок (від 60 і більше балів) з метою їх підвищення дозволяється лише у виняткових випадках за погодженням з деканом факультету та з дозволу ректора університету.

Здобувачам ВО, які отримали незадовільну оцінку, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки. Ліквідація академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяється до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускається не більше двох разів з навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яка створюється за розпорядженням декана факультету.

Якщо здобувач ВО ліквідує академічну заборгованість на засіданні комісії, яка створюється за розпорядженням декана факультету, його відповідь оцінюється за 100-бальною шкалою без урахування результатів поточної успішності.

Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Бойко О. Д. Історія України : навч. посіб. 3-тє вид, виправл., доповн. Київ: Академвидав, 2010. 688 с.
2. Бойко О. Історія України: підручник. 8-е вид., перероб., доповн. Київ: Академія, 2021. 640 с.
3. Бойко О. Д. Нариси новітньої історії України (1985-1991 рр.) : Навч. посіб.. Київ: Кондор, 2008. 357 с.
4. Бойко О. Новітня історія України (2014 -2019 рр.): нав. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2020. 160 с.
5. Історія України: Навч. посіб. / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. 3-тє вид., допов. і переробл. Київ: Вид. дім “Києво- Могиллянська академія”, 2010. 595 с.
6. Історія України: новітня доба: навч. посіб. / [В.М. Литвин, В.Ф. Колесник, А.Г. Слюсаренко та ін.]; за ред. В.М. Литвина. Київ: Академвидав, 2012. 480 с.
7. Мицик Ю., Бажан О. Від трипільців до кіборгів. Коротка історія України. Київ: Кліо, 2020. 688 с.
8. Олійник С. В., Сидорук С.А. Історія України: конспект лекцій для студентів неісторичних факультетів вищих навчальних закладів України. Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О. В., 2011. 172 с.
9. Шейко В. М., Тишевська Л.Г. Історія української культури: Навч. посібник / Наук. ред. В. М. Шейко. Київ: Кондор, 2006. 264 с.